

VISOKI PREDSTAVNIK
UNIJE ZA ZUNANJE
ZADEVE IN
VARNOSTNO POLITIKO

Bruselj, 26.3.2025
JOIN(2025) 130 final

**SKUPNO SPOROČILO EVROPSKEMU PARLAMENTU, EVROPSKEMU SVETU,
SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU
REGIJ**

o evropski strategiji za unijo pripravljenosti

Uvod

Mir in stabilnost sta neločljiv del evropskega projekta. Vendar se Evropa sooča z novo resničnostjo, ki jo zaznamujejo vse večja tveganja in globoka negotovost. Ruska nezakonita vojna agresija proti Ukrajini, vse večje geopolitične napetosti, državno podprti hibridni in kibernetiski napadi, sabotaže, usmerjene na kritična sredstva, tuje manipuliranje z informacijami in vmešavanje ter elektronsko vojskovanje so postali stalnica našega vsakdana. To je budnica za Evropo.

Pandemija COVID-19 je poglobila že obstoječe neenakosti in pokazala, da so lahko zdravstvene storitve in dobavne verige Unije, tudi za energijo, medicinske izdelke, hrano in kritične surovine, močno motene. V trenutnih razmerah ostre geopolitične in gospodarske konkurence ter konfliktov pa so vse bolj ranljive za gospodarsko manipulacijo in prisilo.

Poleg tega je EU vse bolj izpostavljena posledicam podnebnih sprememb, nenehni degradaciji okolja in tveganju prihodnjih pandemij. Evropa je celina, ki se najhitreje segreva. Doživela je uničujoče naravne nesreče, od poplav do suš in gozdnih požarov, obalne erozije, vročinskih in hladnih valov ter neviht. Če se te razmere ne bodo obravnavale z izboljšanjem strukturne zmogljivosti naših družb za obvladovanje tveganj, se bodo človeški, gospodarski in družbeni stroški podnebnih sprememb v prihodnjih letih le še povečali, vključno z vse večjim pritiskom zaradi negativnega vpliva podnebnih sprememb v drugih delih sveta, na primer motenj v trgovinskih poteh in svetovnih dobavnih verigah. Podnebje, okolje in varnost so tesno povezani.

Evropa se je na te krize odzvala izjemno hitro in odločno ter pokazala solidarnost in odpornost. Hitro je ustanovila organ za pripravljenost in odzivanje na izredne zdravstvene razmere, razvila politiko za skupno naročanje cepiv proti COVID-19 ter vzpostavila programa SURE¹ in NextGenerationEU za odpravljanje gospodarskih in družbenih posledic krize. Komisija je prevzela vodilno vlogo pri iskanju rešitev za ublažitev pritiska zaradi rasti cen energije in zagotovitev zanesljivosti oskrbe, vključno z inovativnimi prevoznimi rešitvami. Milijoni ukrajinskih beguncev so našli zatočišče in gostoljubje v EU. Evropska orodja, kot sta mehanizem Unije na področju civilne zaščite (UCPM) ter strateška rezerva evropskih zmogljivosti in zalog za odzivanje na nesreče (rescEU), so pokazala svojo dodano vrednost.

Nobena od večjih kriz v preteklih letih ni bila osamljena ali kratkotrajna. So del širšega trenda, ki ga poganjajo dolgoročne politične, gospodarske, podnebne, okoljske in tehnološke spremembe. Evropa si ne more privoščiti, da bi se še naprej delovala zgolj odzivno.

Niinistòjevo poročilo o pripravljenosti EU² ugotavlja, da je krepitev civilne in vojaške pripravljenosti Evrope nujna za reševanje današnjih vse večjih izzivov in prihodnjih kriz. Poročilo poziva h koreniti spremembi miselnosti in priznava, da za pripravljenost niso odgovorne le posamezne države, temveč je potrebno skupno evropsko prizadevanje, ki zahteva močnejšo vlogo Unije pri usklajevanju in podpori držav članic³. Ta strategija temelji na Niinistòjevem poročilu in zagotavlja akcijski načrt za unijo pripravljenosti.

---

¹ Instrument za začasno podporo za ublažitev tveganj za brezposelnost v izrednih razmerah.

² [Varnejši skupaj](#) – Krepitev civilne in vojaške pripravljenosti Evrope.

³ Ta strategija temelji tudi na strateški agendi EU za obdobje 2024–2029 in sklepih Evropskega sveta iz junija 2023, marca 2024 in decembra 2024 ter političnih usmeritvah Komisije za obdobje 2024–2029.

Zakaj potrebujemo unijo pripravljenosti

EU je sčasoma razvila in okrepila svoja številna orodja za vzpostavitev strukturne odpornosti za obvladovanje nekaterih vrst tveganj in za odzivanje na krize v številnih sektorjih. Vendar so izkušnje pokazale več pomanjkljivosti v okviru EU za pripravljenost.

Prvič, krizno upravljanje EU je večinoma odzivno in ne proaktivno. Razlog za to je tudi nezadostna uporaba orodij za strateško predvidevanje, napovedovanje in zgodnje opozarjanje. Manjka celostna ocena tveganj, groženj in njihovih kaskadnih učinkov, tudi tistih, ki izvirajo zunaj Unije.

Drugič, nabor orodij EU za krizno upravljanje je razdrobljen med različnimi institucijami, službami in agencijami ter ima vrzeli v sektorskem in čezmejnem usklajevanju. Civilno-vojaško usklajevanje je pomanjkljivo, povezavo med notranjim in zunanjim delovanjem EU pa je treba okrepiti.

Tretjič, obstoječe strukture in mehanizmi na ravni EU so omejeni glede obsega in virov. Odzivanje na krize poganja omejeno sodelovanje celotne družbe, vključno z zasebnim sektorjem. Mehanizmi financiranja Unije niso dovolj prožni, nacionalni proračuni pa niso dovolj strateško usklajeni.

Unija pripravljenosti bo prinesla dodano vrednost ukrepom držav članic, in sicer z dopolnjevanjem nacionalnih prizadevanj, krepitvijo usklajevanja in učinkovitosti ter spodbujanjem kulture pripravljenosti in odpornosti, pri čemer bo hkrati v celoti upoštevala subsidiarnost, nacionalne pristojnosti in posebnosti držav članic. Podpira obveznost držav članic, da delujejo v duhu solidarnosti in si medsebojno pomagajo pri vseh vrstah kriz v skladu s členom 222 PDEU⁴.

Splošni cilj unije pripravljenosti je ustvariti varno in odporno EU z zmogljivostmi, potrebnimi za napovedovanje in obvladovanje groženj in nevarnosti ne glede na njihovo naravo ali izvor, da se zagotovita ustrezna zaščita in pripravljenost evropskih državljanov ter ohranijo ključne funkcije družbe v vseh okoliščinah. Zato je potrebna nova miselnost glede pripravljenosti. Ključnega pomena sta ozaveščanje in opolnomočenje vseh deležnikov, vključno z državljani, da poskrbijo za svojo individualno in kolektivno pripravljenost.

Za boljšo pripravljenost Evrope je potrebno večje usklajevanje med državami članicami ter drugimi deležniki in mednarodnimi partnerji, zlasti partnericami v okviru širitve in sosedstva, katerih pripravljenost in odpornost sta ključnega pomena za našo varnost. Prispevek sektorja raziskav in inovacij EU je bistven, saj omogoča stalno prilagajanje, optimizacijo in najsodobnejše odzivanje na krize. Sektor raziskav in inovacij bi moral vlagati v ozaveščenost in odpornost proti varnostnim tveganjem in hibridnim grožnjam, tudi v okviru mednarodnega sodelovanja.

Kako gradimo unijo pripravljenosti

Da bi odpravili obstoječe pomanjkljivosti v delovanju EU in prešli na resnično unijo pripravljenosti, strategija temelji na naslednjih načelih:

- = **Integriran pristop, ki upošteva vse nevarnosti** in zajema celoten spekter tako naravnih tveganj in groženj kot tveganj in groženj, ki jih povzroči človek, ter združuje vsa razpoložljiva orodja.

---

⁴ „Če je država članica žrtev terorističnega napada, naravne nesreče ali nesreče, ki jo je povzročil človek, Unija in njene države članice delujejo skupaj v duhu solidarnosti.“

- = **Vsevladni pristop**, ki združuje vse ustrezne akterje na vseh ravneh upravljanja (lokalni, regionalni, nacionalni in EU), spodbuja sodelovanje, skladnost politik in delitev virov. Njegov cilj je celovito obravnavati povečana tveganja in grožnje, njihovo medsebojno delovanje in njihove kaskadne učinke. Vključuje učinkovito sodelovanje med civilnimi in obrambnimi organi ter skladno povezovanje notranje in zunanje razsežnosti.
- = **Vsedružbeni pristop**, ki spodbuja vključujočo kulturo pripravljenosti in odpornosti ter vključuje državljane, lokalne skupnosti in civilno družbo, podjetja in socialne partnerje ter znanstvene in akademske skupnosti.

Dobra pripravljenost ni zastoj. Naložbe v pripravljenost pomenijo stroške, vendar jih odtehtajo dolgoročno izboljšanje odpornosti, manjše motnje, nižji odhodki za okrevanje in dolgoročna konkurenčnost. Financiranje na ravni EU mora biti prožno in nadgradljivo ter usmerjeno v obravnavanje vseh nevarnosti, da se Uniji omogoči pravočasno in solidarno ukrepanje v vseh fazah krize ob polnem upoštevanju ustreznih odgovornosti EU in držav članic. V zvezi s tem lahko upoštevanje vidikov pripravljenosti in odpornosti v proračunskih programih EU že od začetka pomaga zmanjšati ranljivosti in izpostavljenost tveganjem ter stroške popravilnih ukrepov.

Da bi unijo pripravljenosti izgradili v skladu s temi načeli, temelji strategija na ciljih za odpornost na nesreče⁵, ki so predvidevanje, priprava, opozarjanje, odzivanje in varnost. Predlaga ukrepe na sedmih področjih:

- predvidevanje in napovedovanje,
- odpornost ključnih družbenih funkcij,
- pripravljenost prebivalstva,
- javno-zasebno sodelovanje,
- civilno-vojaško sodelovanje,
- usklajevanje odzivanja na krize,
- odpornost prek zunanjih partnerstev.

Strategija določa 30 ključnih ukrepov, ki obravnavajo enega ali več ciljev na navedenih področjih, spremlja pa jo akcijski načrt (glej Prilogo).

Ta strategija in druge ključne pobude EU se medsebojno dopolnjujejo, zlasti strategija notranje varnosti, bela knjiga za evropsko obrambno pripravljenost do leta 2030, evropski načrt za prilagajanje podnebnim spremembam, akt o kritičnih zdravilih, dogovor o čisti industriji, evropski pakt za oceane, evropski ščit za demokracijo, unija spretnosti in unija enakosti.

1. PREDVIDEVANJE IN NAPOVEDOVANJE

Čas je bistvenega pomena v akutnih krizah, pa tudi za njihovo napovedovanje. Strateško predvidevanje, situacijsko zavedanje in zgodnje opozarjanje so ključnega pomena in jih je treba še okrepiti. Z zgodnjim prepoznavanjem tveganj in groženj se lahko prihrani dragocen čas in prepreči krize ali olajša njihovo obvladovanje in minimalizira njihov učinek. Medsektorske ocene tveganj na ravni EU, ki temeljijo na dokazih in znanstvenih mnenjih ter jih spremljajo redni stresni testi in ocene ogroženosti, so bistvenega pomena.

---

⁵ Evropski cilji za odpornost na nesreče – Evropska komisija: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/european-disaster-risk-management/european-disaster-resilience-goals_en?prefLang=sl&ettrans=sl.

Zmogljivosti EU morajo vključevati popolnoma interoperabilne sisteme zgodnjega opozarjanja od konca do konca za več nevarnosti, v katere se vnašajo najnovejši in zanesljivi podatki za boljše obveščanje nosilcev odločanja o tveganjih in njihovih morebitnih medsebojno povezanih učinkih.

Pristop, ki upošteva vse nevarnosti, za združevanje ocen tveganj in ogroženosti mora nosilcem odločanja zagotoviti spoznanja, na podlagi katerih lahko ukrepajo, kar bo omogočilo trajno ukrepanje EU za učinkovitejše odvracanje groženj in odzivanje nanje. To mora uskladiti ocene tveganj na nacionalni ravni in ravni EU ter podatke in strokovno analizo vključiti v medsektorski in čezmejni pristop.

Okvir za sistematično ocenjevanje, stresne teste in usposabljanje bi moral biti temelj kulture stalnega izboljševanja. Redni testi ustreznosti mehanizmov, orodij in instrumentov EU za krizno upravljanje morajo: (i) zagotoviti njihovo ustreznost in skladnost; (ii) omogočati opredelitev najboljših praks ter vrzeli in odvečnih zmogljivosti ter (iii) pomagati, da se čim bolj povečajo sinergije in učinkovitost.

Ključni ukrepi

1) Priprava celovite ocene tveganj in ogroženosti na ravni EU

Za zagotovitev popolnoma integriranega pristopa bosta Komisija in visoki predstavnik ob podpori agencij EU pripravila celovito (medsektorsko, za vse nevarnosti) oceno tveganj in ogroženosti v EU. Vključevala bo spoznanja z več področij politike, vključno z notranjo in zunanjo varnostjo, temeljila pa bo na znanstvenih analizah, raziskavah in inovacijah, ki jih financira EU, sistemih zgodnjega opozarjanja v realnem času, satelitskem spremljanju in geoprostorskih podatkih, kot je storitev programa Copernicus za ravnanje v izrednih razmerah, ter na obstoječih ocenah na ravni EU in nacionalni ravni ter na poslovnih spoznanjih. Tako se bodo racionalizirale obveznosti poročanja in odpravila nepotrebna upravna bremena, hkrati pa se bo izboljšala učinkovitost. Vloga enotne zmogljivosti za analizo obveščevalnih podatkov (SIAC) kot enotne vstopne točke za obveščevalne podatke držav članic bo bistvenega pomena. SIAC bo do konca leta 2025 prejela okrepitev in dodatne vire v skladu s skupnim dokumentom visokega predstavnika in držav članic.

Ocena se bo predstavila Evropskemu parlamentu in Svetu, ko bo primerno.

2) Vzpostavitev „krizne plošče“ za nosilce odločanja

Komisija in visoki predstavnik bosta v sodelovanju z državami članicami in ob podpori ustreznih agencij EU razvila „krizno ploščo“, ki bo združevala sektorske sisteme hitrega obveščanja in izboljšala usklajevanje za nosilce odločanja.

Ta celovita ocena tveganj in ogroženosti EU ter „krizna plošča“ bosta prispevali k razpravam kolegija komisarjev, zlasti v obliki kolegija za varnost, da bi poglobili razumevanje evropskega varnostnega in strateškega okolja ter zagotovili politično usmeritev za ukrepanje Komisije na področju pripravljenosti in odpornosti.

3) Okrepitev Centra za usklajevanje nujnega odziva (ERCC)

Da bi bil ERCC bolj proaktiven pri obvladovanju izrednih razmer in kriz, bo dodatno opremljen za: (i) pripravo rednih operativnih informativnih poročil o medsektorskih tveganjih in tveganjih vseh nevarnosti; (ii) ugotavljanje in analizo njihovih kaskadnih učinkov ter (iii) pripravo scenarijev.

4) Priprava kataloga EU za usposabljanje in platforme za pridobljene izkušnje

Za zagotovitev usklajene in učinkovite pripravljenosti in odzivanja na krize bosta Komisija in visoki predstavnik pripravila katalog metod in smernic za države članice za izboljšanje usposabljanja na področju pripravljenosti. Pripravila bosta tudi celovit in vključujoč vseevropski načrt za usposabljanje ter razvoj spretnosti, ki bo zajemal varnost, obrambo in krizno upravljanje, da bi se strokovnjakom, prostovoljcem in nosilcem odločanja v vseh sektorjih in državah članicah zagotovilo potrebno strokovno znanje. Na ravni EU bo vzpostavljena platforma za izmenjavo pridobljenih izkušenj, ki bo spoznanja iz preteklih kriz in vaj vključevala v prihodnja prizadevanja za odzivanje.

5) Vzpostavitev vladne storitve EU za opazovanje Zemlje (EOGS)

EU bo razvila vladno storitev za opazovanje Zemlje (EOGS), ki bo zlasti zagotavljala varno, zanesljivo, pravočasno, stalno in ciljno usmerjeno satelitsko zaznavanje, okrepila obstoječe in načrtovane zmogljivosti ter temeljila na dolgoletnih izkušnjah z uporabo programa Copernicus v podporo ravnanju v izrednih razmerah in varnosti.

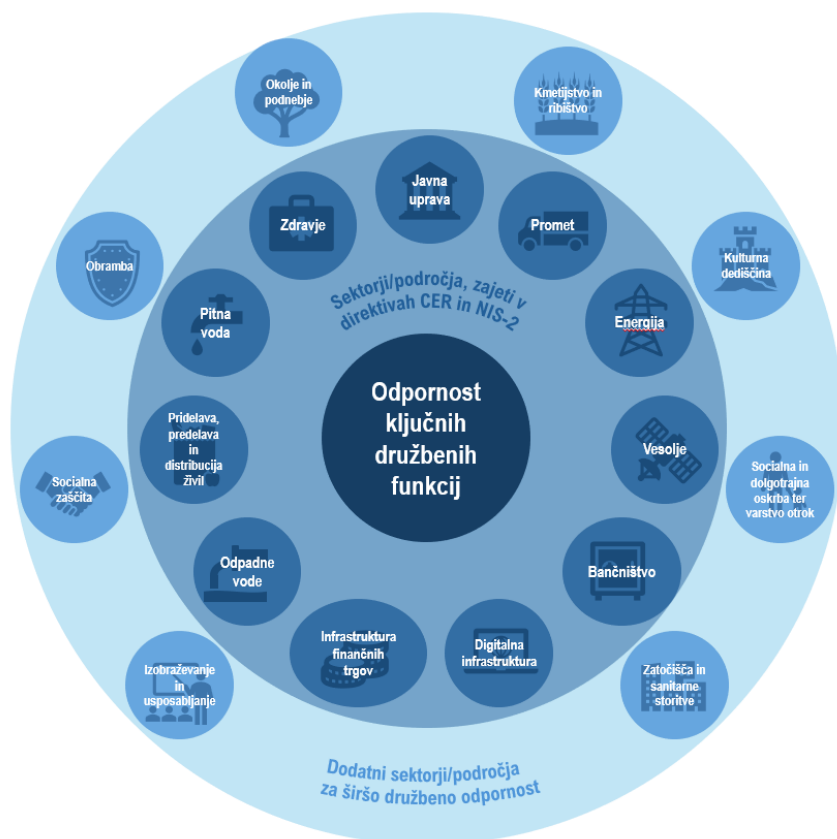
2. ODPORNOST KLJUČNIH DRUŽBENIH FUNKCIJ

Ključne družbene funkcije so temeljni sistemi in strukture, ki družbi omogočajo delovanje, hkrati pa varujejo naše družbe, gospodarstva, kulture in demokratične institucije v vseh okoliščinah. Te funkcije zajemajo predvsem varnost prebivalstva EU, vključno z zaščito pred naravnimi nesrečami, neprekinjeno vladno delovanje in odločanje, demokratične procese, socialno kohezijo in gospodarsko stabilnost ter notranjo in zunanjo varnost. Tvorijo temelje stabilne in varne družbe.

Obstoječi pravni okvir EU⁶ zajema večino področij (glej spodnji graf), ki zagotavljajo ključne družbene funkcije. To vključuje medsektorsko zakonodajo za krizne razmere ter sektorske krizne načrte in zakonodajo, ki povečujejo odpornost naših družb na področjih, kot so prehranska varnost, pitna voda, oskrba z energijo, telekomunikacije in promet, ravnanje z odpadki, zdravstveni sistemi, gradbeni standardi, varstvo narave, načrti za poplave, finančne storitve in drugo.

---

⁶ Kot so direktiva o odpornosti kritičnih subjektov (CER), direktiva o varnosti omrežnih in informacijskih sistemov (NIS2), uredba o električni energiji, uredba o zanesljivosti oskrbe s plinom, bančna unija, akt o digitalni operativni odpornosti – DORA, vseevropsko prometno omrežje – TEN-T, evropska zdravstvena unija, akt o izrednih razmerah na notranjem trgu in njegovi odpornosti (IMERA).

Za ohranitev ključnih družbenih funkcij v vseh okoliščinah je treba vzpostaviti ustrezen okvir. *Prvič*, EU mora imeti ustrezna orodja za zaščito demokratičnega upravljanja in postopkov odločanja, ki zagotavljajo učinkovito zmanjševanje tveganj in odzivanje na krize na evropski ravni. *Drugič*, celovitost enotnega trga, podprta s prostim pretokom oseb, blaga, kapitala in storitev ter zdravimi socialnimi, ekonomskimi in fiskalnimi politikami, je bistvena za gospodarsko in finančno stabilnost ter odpornost. *Tretjič*, EU mora varovati okolje, spodbujati sonaravne rešitve in trajnostno upravljanje naravnih virov. *Četrtoč*, za okrepitev strateške avtonomije in zmanjšanje ranljivosti mora EU izboljšati krožnost, dolgoročno varnost dobavnih verig in odpornost na zunanjo prisilo, zagotoviti dostop do surovin, osnovnega blaga in kritične oskrbe ter optimizirati uporabo vesoljskih sredstev in storitev, hkrati pa vlagati v raziskave in inovacije, da bi ohranila industrijsko konkurenčnost in vodilni položaj na področju tehnologije.

Ključni ukrepi

6) Vključitev vgrajene pripravljenosti v politike in ukrepe EU

Vidiki pripravljenosti in varnosti bodo vključeni v zakonodajo, politike in programe EU. Nove politike, zakonodaja in programi bodo pripravljene ali pregledane ob upoštevanju pripravljenosti in varnosti, pri čemer bodo dosledno opredeljeni morebitni učinki prednostne možne politike na pripravljenost in varnost. To bo podprto z rednim usposabljanjem oblikovalcev politik v Komisiji.

Zdrave ekonomske in socialne politike, usklajene v okviru evropskega semestra, so ključne za odpornost in pripravljenost. V postopku evropskega semestra se bo po potrebi ocenil napredek pri izvajanju strukturnih reform, ki so pomembne tudi za pripravljenost. Ekonomske in socialne

politike, ki so ključne za pripravljenost, se lahko nadalje odražajo v specifičnih priporočilih za države, s čimer se države članice spodbudi k sprejetju in izvajanju teh reform.

Zmanjšanje s tem povezanega upravnega bremena in racionalizacija postopkov bosta omogočila prožnejše in učinkovitejše ukrepe za pripravljenost. Komisija bo v posvetovanju z vsemi ustreznimi deležniki opredelila potrebne ukrepe za poenostavitev.

Komisija bo ocenila potrebo in izvedljivost zakona EU o pripravljenosti za krepitev odpornosti ključnih družbenih funkcij z določitvijo skupnih standardov in merljivih dolgoročnih ciljev.

7) Sprejetje minimalnih zahtev glede pripravljenosti

Najprej je treba hitro in v celoti prenesti in začeti izvajati pravni okvir Unije, zlasti direktivo o odpornosti kritičnih subjektov in direktivo o varnosti omrežnih in informacijskih sistemov, kot bo pojasnjeno tudi v prihodnji strategiji notranje varnosti. Komisija bo na podlagi izvajanja teh direktiv ocenila, ali so morda potrebni dodatni ukrepi.

Hkrati bo Komisija sodelovala z državami članicami, da bi opredelila nadaljnje sektorje in storitve, ki niso zajeti v veljavni zakonodaji in v zvezi s katerimi je morda potrebno ukrepati. Komisija bo na podlagi te ocene pripravila priporočila o minimalnih zahtevah glede pripravljenosti, vključno z mehanizmom spremljanja. Slednje bodo usklajene s cilji odpornosti na nesreče in bodo dopolnjevale osnovne zahteve Organizacije Severnoatlantske pogodbe (Nato) za odpornost⁷.

Institucije EU bodo sprejele ukrepe za izboljšanje lastne notranje pripravljenosti, zlasti z nadgradnjo varne komunikacije med institucijami EU in državami članicami.

8) Pregled mehanizma Unije na področju civilne zaščite

Komisija bo revidirala zakonodajni okvir UCPM, da bi dodatno izboljšala uspešnost in učinkovitost v izrednih razmerah in krizah s hudimi posledicami, ki zahtevajo odločen odziv in usklajevanje na evropski ravni.

9) Predlog strategije EU za ustvarjanje zalog

Komisija bo predlagala vseevropsko strategijo za ustvarjanje zalog, ki bo vključevala vsa obstoječa sektorska prizadevanja za ustvarjanje zalog. Strategija bo okrepila dostop do kritičnih virov po vsej EU, na primer za odzivanje na izredne razmere in nesreče, zdravstvene protiukrepe, kritične surovine, energetska opremo, zatočišča ter morda tudi agroživilske proizvode in vodo. Njen namen je združiti centralizirane rezerve na ravni EU s prispevki držav članic ob podpori javno-zasebnih partnerstev, da se zagotovijo učinkovitost, nadgradljivost in stroškovna učinkovitost.

Komisija bo predstavila tudi strategijo za podporo zdravstvenim protiukrepom proti grožnjam za javno zdravje, da bi okrepila zdravstveno varnost EU, povečala konkurenčnost EU in zaščitila javnost pred čezmejnimi grožnjami za zdravje, vključno s kemičnimi, biološkimi, radiološkimi in jedrskimi (KBRJ) grožnjami. To bo dopolnjeno z ukrepi glede zalog za izredne razmere v okviru nedavno predlaganega akta o kritičnih zdravilih.

10) Predlog načrta za prilagajanje podnebnim spremembam

Komisija bo predstavila evropski načrt za prilagajanje podnebnim spremembam, da bi podprla države članice pri pripravah na podnebna tveganja in krepitev odpornosti Unije. Načrt bo na podlagi evropske ocene podnebnih tveganj vključil „vgrajeno pripravljenost“ v ustrezne sektorske politike in naložbe EU ter okrepil proaktivno obvladovanje podnebnih, okoljskih in

---

⁷ [Nato – tema: Odpornost, civilna pripravljenost in člen 3.](#)

vodnih tveganj po vsej EU. Podprl bo ljudi, podjetja in oblikovalce politik z uporabo skupnih referenčnih podnebnih scenarijev.

11) Zagotavljanje oskrbe z vodo in drugimi kritičnimi naravnimi viri

Voda, tla in drugi naravni viri so ključni ne le za preskrbo s hrano, temveč tudi za dobro delovanje našega gospodarstva. Po podatkih Evropske centralne banke je skoraj 75 % bančnih posojil podjetjem v euroobmočju odobrenih podjetjem, ki so močno odvisna od vsaj ene ekosistemske storitve, zlasti od vode. Komisija bo predlagala evropsko strategijo za odpornost v zvezi z vodo, ki bo določila pot k vodni varnosti in odpornosti z zagotavljanjem razpoložljivosti čiste vode in boljšo zaščito EU pred tveganji, povezanimi z vodo. Spodbujala bo tudi sonaravne rešitve za izboljšanje pripravljenosti in odpornosti, tudi proti naravnim nesrečam. Komisija bo v okviru strategije EU za biogospodarstvo in akta o krožnem gospodarstvu ukrepala za povečanje krožnih materialov in materialov na biološki osnovi v naših vrednostnih verigah, da bi okrepila našo neodvisnost od uvoza kritičnih surovin.

3. PRIPRAVLJENOST PREBIVALSTVA

Pripravljenost je skupna odgovornost. Ključno vlogo pri tem imajo javni organi, mediji, izobraževalne ustanove, ustanove za usposabljanje in kulturne ustanove, mladinske organizacije in organizacije civilne družbe, socialni partnerji, podjetja, lokalne mreže in skupnosti ter državljani že od zgodnjega otroštva. Nedavne raziskave Eurobarometer⁸ kažejo, da je leta 2024 skoraj polovica Evropejk in Evropejcev (49 %) menila, da niso ustrezno informirani o tveganjih nesreč, ki bi jih lahko prizadele, 65 % pa jih je menilo, da potrebujejo več informacij, da bi se lahko pripravili na nesreče ali izredne razmere.

Ozaveščenost o tveganjih in grožnjah je bistvena za zagotovitev, da državljani in skupnosti EU postanejo dejavni udeleženci v prizadevanjih za pripravljenost in odzivanje na krize. Neenakost je dejavnik tveganja za pripravljenost. Krize nesorazmerno prizadenejo ženske in skupine v ranljivem položaju, kot so otroci, starejši in invalidi, osebe, ki se soočajo z diskriminacijo, revščino in/ali socialno izključenostjo, kar pogosto poslabša že obstoječe prikrajšanosti in neenakosti. Zato je v skladu z okvirom unije enakosti in zlasti z načrtom za pravice žensk treba vidike enakosti vključiti v vse ravni pripravljenosti. Dezinformacije ter tuje manipuliranje z informacijami in vmešavanje (FIMI) so še posebej škodljivi, saj ogrožajo zaupanje javnosti in lahko poslabšajo posledice kriz. Podobno tudi pomanjkanje dostopnih informacij zmanjšuje pripravljenost družbe.

Za oblikovanje miselnosti, ki spodbuja kulturo pripravljenosti in odpornosti, je potrebna sprememba paradigme.

Spodbujanje kulture vključujoče pripravljenosti in medgeneracijske družbene odpornosti

Pripravljenost mora doseči vse dele družbe. Podpirati je treba oblikovanje skupnosti in prostovoljstvo. Socialne storitve in ustrezna socialna zaščita bi morale poskrbeti, da nihče ni prezrt pri prizadevanjih za pripravljenost. Komisija in države članice bi morale na podlagi najboljših praks, tudi iz mehanizma Unije na področju civilne zaščite, spodbujati samozadostnost in psihološko odpornost ter zagotoviti boljšo pripravljenost posameznikov in gospodinjstev ter medgeneracijsko pripravljenost.

---

⁸ Dojemanje kriznega upravljanja EU – junij 2024.

Komisija si bo prizadevala za evropski mehanizem civilne obrambe⁹, ki bo obravnaval vse vidike kriznega upravljanja in obvladovanja nesreč, da bi podprla nadaljnji razvoj družbene ozaveščenosti in vlagala v izobraževanje državljanov o tveganjih.

Opolnomočenje odpornejših državljanov in državljanek

Državljanke in državljanje ter skupnosti po vsej EU je treba opolnomočiti, da imajo dostop do kakovostnih in zanesljivih informacij ter potrebne spretnosti za njihovo oceno, da dejavno sodelujejo pri preprečevanju kriz in so ustrezno pripravljene na odzivanje nanje. Šole, učitelji, mladinski delavci in mentorji imajo ključno vlogo pri spodbujanju digitalne in medijske pismenosti ter kritičnega razmišljanja, spodbujanju državljanskega udeleževanja in učenju demokratičnega državljanstva, kot je poudarjeno v uniji spretnosti. Socialni partnerji lahko odločilno prispevajo k tem prizadevanjem za pripravljenost, med drugim z obveščanjem in usposabljanjem delavcev. Za bolj sistematičen boj proti tujemu manipuliranju z informacijami in dezinformacijam bi bilo treba v celoti izkoristiti nabor orodij EU FIMI, akt o digitalnih storitvah in prihodnji evropski ščit za demokracijo.

Izboljšanje javnega opozarjanja in kriznega komuniciranja

Vseevropsko javno opozarjanje ter dostopne in vključujoče sisteme za krizno komuniciranje, tako pred (obveščanje o tveganju) kot med krizami (krizno komuniciranje), je treba izboljšati, da se doseže vse ljudi v vseh okoliščinah, ne glede na starost, jezik, invalidnost, pravni status itd. Izkušnje iz nedavnih kriz so pokazale potrebo po osredotočenju predvsem na ranljive skupine prebivalstva, na osebe, ki so izpostavljene diskriminaciji, revščini in socialni izključenosti, ter na posameznike iz drugih držav (od potnikov do sezonskih delavcev in migrantov) ter potrebo po preprečevanju dezinformacij. V denarnici EU za digitalno identiteto¹⁰ bi se lahko razvila funkcija javnega opozarjanja za obveščanje v izrednih razmerah. To bi vladam omogočilo enostaven in avtenticiran način za neposredno komuniciranje z državljanji ter pošiljanje opozoril in obvestil.

Zagotavljanje razpoložljivosti ključnih spretnosti ter zagotavljanje mobilnosti delovne sile med krizami

Učinkovite politike na področju izobraževanja in usposabljanja, vključno za kritične funkcije, kot je poudarjeno v uniji spretnosti, so bistvene za zagotovitev, da imajo delavci prave kompetence in se lahko v izrednih razmerah mobilizirajo po vsej EU.

Komisija bo sodelovala z državami članicami in socialnimi partnerji, da bi: (i) zagotovila razpoložljivost in mobilnost usposobljenega osebja v izrednih razmerah s pripravo okvirov za hitro napotitev delavcev in prostovoljcev po vsej EU ter (ii) povečala privlačnost poklicnih poti na področjih civilne zaščite, služb za ukrepanje v izrednih razmerah, vključno z zdravstvenim varstvom, in varnosti.

Ključni ukrepi

12) Izboljšanje sistemov zgodnjega opozarjanja

---

⁹ Pojem mehanizem civilne obrambe ne posega v terminologijo, ki jo države članice uporabljajo za instrumente ali mehanizme, ki imajo podobno vsebino kot to, kar se v tej strategiji imenuje mehanizem civilne obrambe.

¹⁰ Denarnice EU za digitalno identiteto bodo vsem v Evropi zagotovile varno, zanesljivo in zasebno sredstvo za digitalno identifikacijo. Vsaka država članica bo vsem državljanom, prebivalcem in podjetjem zagotovila vsaj eno denarnico, ki jim bo omogočala, da dokažejo, kdo so, ter varno shranjujejo, izmenjujejo in podpisujejo pomembne digitalne dokumente. Digitalne denarnice EU bodo na voljo kot aplikacije za mobilne telefone in druge naprave od konca leta 2026.

Komisija bo v okviru pobude PreparEU skupaj z državami članicami pripravila smernice za podporo obveščanju o različnih tveganjih in razmerah pred krizo in med njo. Storitev programa Copernicus za ravnanje v izrednih razmerah in prihodnja satelitska storitev za opozarjanje na izredne razmere (EWSS) iz sistema Galileo bosta nacionalnim organom civilne zaščite omogočili pravočasen dostop do podatkov iz vesolja za zgodnje opozarjanje, da se lahko prebivalstvu neposredno pošlje opozorila.

13) Povečanje ozaveščenosti o tveganjih in grožnjah

Komisija bo predlagala letni dan pripravljenosti EU, da bi priznala prizadevanja nacionalnih, regionalnih in lokalnih organov in skupnosti za izboljšanje pripravljenosti in ozaveščanje prebivalstva o potrebah glede pripravljenosti. To bo dopolnila z drugimi komunikacijskimi ukrepi, kot so smernice za obveščanje o različnih tveganjih in razmerah, vključno s potrebami ranljivih skupin prebivalstva, ki bodo razvite v sodelovanju z državami članicami. Ključnega pomena bodo tudi programi ozaveščanja, kot so državljanski forumi, portal EUvsDisinfo, spletne kampanje ter orodja za strateško komuniciranje in boj proti manipulaciji z informacijami.

14) Razvoj smernic za doseganje vsaj 72-urne samozadostnosti prebivalstva

V primeru izrednih motenj je začetno obdobje najbolj kritično. Komisija bo državam članicam predlagala smernice za doseg vsaj 72-urne samozadostnosti prebivalstva. V okviru pobude PreparEU bodo te smernice zajemale skladiščenje osnovnega blaga, krizno načrtovanje, razpoložljivost zatočišč, ukrepe za zagotovitev kritične zemeljske in vesoljske infrastrukture ter druge ukrepe za zaščito ljudi, živali in premoženja v primeru krize, spremljale pa jih bodo ciljno usmerjene kampanje in dejavnosti. Nova spletna platforma EU bo državljanom in potnikom ponujala prilagojene in dostopne informacije o tveganjih, s katerimi se lahko soočijo, in praktične ukrepe za zmanjšanje teh tveganj.

15) Vključitev pripravljenosti v šolske učne načrte in usposabljanje pedagoškega osebja

Komisija bo v skladu z unijo spretnosti pripravila smernice za pripravo učnih načrtov, začeni s predšolsko vzgojo, da bi podprla pridobivanje osnovnih spretnosti na področju pripravljenosti, vključno z medijsko pismenostjo, kot ključnih orodij za aktivno in informirano državljanstvo ter boj proti dezinformacijam in manipulaciji z informacijami. Učitelji bodo imeli dostop do virov in priložnosti za strokovni razvoj na evropski platformi za šolsko izobraževanje.

16) Spodbujanje pripravljenosti v programih za mlade

V programih EU za mlade, kot sta evropska solidarnostna enota in Erasmus+, bo uvedena nova prednostna naloga glede pripravljenosti za spodbujanje pripravljenosti, odpornosti, udeležbe v demokratičnem življenju in državljanskega udejstvovanja. Ta bo temeljila na pristopu od spodaj navzgor in bo spodbujala organizacije in institucije (univerze, šole, organizacije za poklicno izobraževanje in usposabljanje, centre za izobraževanje odraslih, mladinske in športne organizacije itd.), da zaprosijo za financiranje.

17) Privabljanje talentov za okrepitev pripravljenosti EU

Privabljanje vrhunskih raziskovalnih talentov v Evropo ni le priložnost, temveč tudi nujno za zagotavljanje dolgoročne odpornosti in pripravljenosti EU. V zvezi s tem bo EU v kratkem preučila konkretne ukrepe za privabljanje raziskovalcev.

Nabor talentov EU bo olajšal zaposlovanje iskalcev zaposlitve iz držav zunaj EU, kar bi lahko kvalificiranim delavcem v kritičnih sektorjih, povezanih s pripravljenostjo, kjer je prisotno pomanjkanje delovne sile, olajšalo prijavo na delovna mesta v EU. Poleg tega bi se lahko

partnerstva za privabljanje talentov uporabila za osredotočanje na kvalificirane delavce v kritičnih sektorjih, povezanih s pripravljenostjo, tudi z naložbami v s tem povezane spretnosti v partnerskih državah.

4. JAVNO-ZASEBNO SODELOVANJE

Javno-zasebno sodelovanje je ključni steber pripravljenosti EU, ki zagotavlja uspešno in učinkovito uporabo virov, strokovnega znanja in inovacij iz vseh sektorjev. Kmetijstvo in ribištvo, industrija ter podjetja imajo ključno vlogo pri ohranjanju ključnih družbenih funkcij in bistvenih storitev. Hkrati je zasebni sektor vse bolj izpostavljen podnebnim in okoljskim tveganjem in njihovim naraščajočim stroškom (npr. stroškom zavarovanja, izgubam sredstev in gospodarski škodi zaradi ekstremnih vremenskih dogodkov) ter varnostnim grožnjam, kot so motnje v dobavnih verigah in kibernetiki napadi. S spodbujanjem javno-zasebnega sodelovanja lahko EU bolje napove tveganja, zagotovi osnovno blago in zaščiti svojo strateško avtonomijo.

Okrepitev strukturiranega javno-zasebnega sodelovanja na področju pripravljenosti

EU, javni organi in industrija bi morali okrepiti mehanizme za: (i) ciljno usmerjeno, dvosmerno izmenjavo informacij; (ii) sodelovanje pri pobudah za strateško predvidevanje ali napovedovanje; (iii) skupno usposabljanje in (iv) usklajen odziv na krize. EU bi morala na podlagi obstoječih ureditev okrepiti javno-zasebna partnerstva, da bi zagotovila kritično blago in storitve s strateškimi zalogami, skupnim javnim naročanjem, okvirnimi pogodbami, diverzifikacijo virov in krožnimi rešitvami, s čimer bi zmanjšala tveganja zaradi motenj in pretresov na svetovnem trgu. Poleg tega je treba oblikovati javne in zasebne rešitve za spopadanje z vse večjim izzivom zavarovanja za primer naravnih katastrof v EU. Pričakuje se, da se bo vrzel v zavarovalnih kritjih še povečala zaradi vse večjega tveganja, ki ga predstavljajo podnebne spremembe. Komisija bo preučila možne rešitve za zmanjšanje takšne vrzeli v zavarovalnih kritjih, po potrebi z nadaljnjim ukrepanjem na podlagi predlogov Evropske centralne banke ter Evropskega organa za zavarovanja in poklicne pokojnine.

Obstoječi programi EU za naložbe in krepitev zmogljivosti bi morali vidike pripravljenosti vključiti v svojo podporo podjetjem in državam članicam ter dopolniti ukrepe politike za vključitev vgrajene pripravljenosti v gospodarske odločitve.

EU mora v skladu z unijo spretnosti spodbujati sodelovanje med javnimi in zasebnimi organizacijami v strateških sektorjih, kot je kibernetična varnost, ter zagotoviti, da so potrebe po delovni sili in ponudba izobraževanja usklajene.

Ključni ukrepi

18) Vzpostavitev javno-zasebne projektne skupine za pripravljenost

Komisija bo oblikovala projektno skupino za pripravljenost na podlagi industrijskega foruma, evropske podjetniške mreže, evropske mreže grozdov in drugih obstoječih struktur¹¹. Zbrala bo ključne deležnike iz javnih organov, industrije, podjetij, finančnih storitev, znanstvene skupnosti, socialnih partnerjev in civilne družbe. Cilj projektne skupine je (i) sodelovanje pri krepitvi upravljanja kontinuitete ključnih funkcij in bistvenih storitev; (ii) izmenjava informacij o ranljivostih in motnjah v dobavnih verigah; (iii) zagotavljanje smernic, okvirov in spodbud za pomoč zasebnim subjektom pri zagotavljanju minimalnih zahtev glede pripravljenosti; (iv)

---

¹¹ Evropska mreža grozdov je sodelovanje industrijskih grozdov v EU, ki spodbuja inovacije, konkurenčnost in odpornost s povezovanjem podjetij, raziskovalnih ustanov in javnih organov. Podpira medsektorsko sodelovanje, olajšuje izmenjavo znanja in krepi varnost dobavnih verig, zlasti v strateških industrijah.

usklajevanje blažilnih ukrepov v kritičnih sektorjih, ki zagotavljajo bistvene storitve, potrebne za ključne družbene funkcije, in (v) podpiranje prizadevanj za krizno komuniciranje.

19) Razvoj javno-zasebnih protokolov za izredne razmere

Komisija bo skupaj z državami članicami revidirala ustrezne zakonodajne in operativne okvire, da bi omogočila ciljno usmerjeno prožnost v izrednih razmerah, tako pravno kot finančno, po potrebi vključno s pravili o javnem naročanju. To bo vključevalo upravičene in časovno omejene izjeme za zagotovitev hitre razpoložljivosti kritičnih materialov, blaga in storitev ter zagotovitev kritičnih proizvodnih linij. Komisija in države članice bodo s protokoli za izredne razmere in v okviru javno-zasebne projektne skupine za pripravljenost razvile okvir za usklajeno sodelovanje kritičnih akterjev iz zasebnega sektorja na področju pripravljenosti.

20) Revizija okvira za javno naročanje

Komisija bo pripravila predlog za revizijo okvira za javno naročanje na podlagi sedanjega okvira in izkušenj, pridobljenih v preteklih krizah, vključno z izkušnjami s COVID-19. Cilj revizije bo okrepiti pripravljenost, in sicer s krepitvijo zanesljivosti oskrbe vzdolž ključnih vrednostnih verig, zlasti v kriznih časih. Že zdaj veljajo posebne določbe za izredne razmere; javni naročniki lahko na primer skrajšajo roke za pospešitev postopkov.

21) Ustanovitev evropskega strokovnega centra za varnost raziskav

Raziskave in inovacije so še posebej izpostavljene tujemu vmešavanju, varnostnim tveganjem in hibridnim grožnjam. Komisija bo v skladu s priporočilom Sveta o povečanju varnosti raziskav¹² ustanovila evropski strokovni center za varnost raziskav, ki bo zbiral dokaze ter zagotavljal podporo državam članicam ter akterjem na področju raziskav in inovacij.

5. CIVILNO-VOJAŠKO SODELOVANJE

Pripraviti se moramo na obsežne medsektorske incidente in krize, vključno z možnostjo oborožene agresije, ki prizadenejo eno ali več držav članic. V večini kriznih scenarijev je primarna odgovornost na nacionalnih civilnih organih. V vse večjem številu scenarijev (npr. izredne zdravstvene razmere, ekstremni vremenski dogodki, hibridni in kibernetični napadi) civilni organi potrebujejo vojaško podporo. V primeru oborožene agresije bi oborožene sile potrebovale civilno podporo za zagotavljanje neprekinjenega delovanja države in družbe. Zato moramo izboljšati interakcijo med civilnimi in vojaškimi akterji, ne da bi pod vprašaj postavili njihove pristojnosti in v polnem sodelovanju z državami članicami. Poleg tega so obsežne vaje pogosto razdrobljene in premalo izkoriščene ter ne vključujejo dosledno vseh ustreznih civilnih in vojaških deležnikov.

Razvoj strateškega in trajnega odvratanja

Da bi učinkoviteje preprečevali, odvratali in se odzivali na varnostne incidente in krize ter odvratali zlonamerne akterje, mora EU uporabiti celoten spekter orodij, vključno s: (i) kibernetično diplomacijo; (ii) naborom orodij FIMI; (iii) nabori orodij za odzivanje na hibridne grožnje in (iv) arhitekturo mehanizma za odzivanje na vesoljske grožnje ter (v) obrambnimi zmogljivostmi, ki so na voljo civilnim in vojaškim skupnostim, po potrebi vključno s proaktivnimi obrambnimi ukrepi, v skladu z mednarodnim pravom.

Visoki predstavnik in Komisija bosta razvila strategije za preprečevanje, odvratanje in odzivanje v zvezi s posebnimi akterji groženj, ki ciljajo na EU prek hibridnih in kibernetičnih

---

¹² Priporočilo Sveta o povečanju varnosti raziskav: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=OJ:C_202403510.

dejavnosti ter dejavnosti FIMI. Potrebno je tesno usklajevanje z Natom¹³ in drugimi podobno mislečimi partnerji, da bi povečali učinek in odvrnili akterje groženj.

Zagotovitev tesnejše civilno-vojaške interoperabilnosti

EU bo nadalje operacionalizirala klavzulo o medsebojni pomoči (člen 42(7) PEU) in solidarnostno klavzulo (člen 222 PDEU) ter okrepila sodelovanje med EU in Natom, tudi v primeru aktivacije člena 5 Severnoatlantske pogodbe. Poleg tega mora EU za skupno delovanje v duhu solidarnosti, kot je določeno v členu 222 PDEU, postati sposobna uporabiti vse razpoložljive zmogljivosti in sredstva v podporo državam članicam. To bi lahko vključevalo vojaške vire, ki jih običajno dajo na voljo države članice.

Spodbujanje vgrajene dvojne rabe

EU mora vidike dvojne rabe vključiti v vse svoje naložbe v infrastrukturo in načrtovanje zmogljivosti (pri čemer „dvojna raba“ pomeni, da nekaj lahko uporabljajo tako vojaški kot civilni organi), kot so vojaška mobilnost, množične evakuacije, varne komunikacije in poveztljivost, pomorska varnost, kibernetike zmogljivosti ter vesoljska sredstva in storitve. EU bi morala na podlagi obstoječih prizadevanj Komisije in Evropske obrambne agencije (EDA) še naprej spodbujati infrastrukturo, komunikacijske sisteme, prevozna sredstva, opremo, zaloge, zdravstvene protiukrepe, oskrbo z energijo in tehnologije z dvojno rabo, ki podpirajo tako civilne kot vojaške potrebe.

Ključni ukrepi

22) Vzpostavitev celovite ureditve za civilno-vojaško pripravljenost

Komisija in visoki predstavnik bosta oblikovala ureditev za civilno-vojaško pripravljenost, ki bo pojasnila vloge, odgovornosti in prednostne naloge institucij, organov in agencij EU ter držav članic pri pripravi in odzivanju na incidente in krize. To bodo dopolnjevali standardni operativni postopki za okrepitev usklajevanja med subjekti EU in državami članicami. Temeljila bo na projektih v okviru stalnega strukturnega sodelovanja (PESCO), beli knjigi za evropsko obrambno pripravljenost do leta 2030 ter obstoječih analizah vrzeli v odpornosti in zmogljivosti za odzivanje v okviru UCPM ter katalogu o napredovanju pri glavnem vojaškem cilju. K tej ureditvi bodo prispevala tudi prizadevanja Komisije za evropski mehanizem civilne obrambe.

EU bo dodatno okrepila operativno sodelovanje z Natom na ravni osebja v vseh kriznih razmerah, od hibridnih kampanj do oborožene agresije.

23) Razvoj standardov za načrtovanje in naložbe za civilno-vojaško dvojno rabo

Komisija in visoki predstavnik bosta v sodelovanju z državami članicami opredelila infrastrukturo in sredstva z dvojno rabo v državah članicah, da bi zagotovila, da naložbe podpirajo civilno odpornost, družbeno varnost in vojaške potrebe na način, da se vzajemno krepijo na podlagi vojaških zahtev. Poleg tega bo Komisija opredelila standarde za ukrepe z dvojno rabo, pri katerih se v fazi zasnove in načrtovanja upoštevajo tako civilne kot vojaške zahteve. Komisija in visoki predstavnik bosta države članice spodbujala, da pri gradnji ali nadgradnji infrastrukture v vseevropskem prometnem omrežju upoštevajo potrebo, ustreznost in izvedljivost preseganja standardov civilnega prometa, da se omogoči vojaški prevoz vojakov in materiala v skladu z vojaškimi zahtevami Nata, in sicer z vidika teže, velikosti ali obsega.

---

¹³ Ob polnem spoštovanju dogovorjenih vodilnih načel preglednosti, vzajemnosti in vključenosti ter avtonomije odločanja in postopkov obeh organizacij.

Pozornost bo namenjena posebnim zahtevam in posledicam v mednarodnem pravu, vključno z mednarodnim humanitarnim pravom.

EU si bo prizadevala razviti in spodbujati tehnične standarde za zasnovo infrastrukture, sredstev in izdelkov s potencialom za dvojno rabo, pri čemer bo po potrebi upoštevala obstoječe standarde Nata.

24) Organizacija rednih vaj EU za spodbujanje celovite pripravljenosti

Komisija in visoki predstavnik bosta organizirala redne celovite in medsektorske vaje pripravljenosti na ravni EU. Namen teh vaj bo preskusiti odločanje, usklajevanje in operativne odzive v EU in med sektorji, tudi v okviru področja uporabe člena 42(7) PEU in člena 222 PDEU. Vaje bodo državam članicam tudi omogočile, da vključijo svoje nacionalne vaje, s čimer bodo spodbujale čezmejno sodelovanje in usklajevale prizadevanja. V Komisiji in Svetu bodo organizirane izmenjave na podlagi posebnih scenarijev, da bi preskusili in izboljšali postopke odločanja pri kompleksnih in večjih krizah ter opredelili strukturne ranljivosti. Kjer je ustrezno, bodo v vaje vključeni zasebni sektor in mednarodni partnerji EU.

6. ODZIVANJE NA KRIZE

Učinkovito usklajevanje odzivanja na krize je v izrednih razmerah ključnega pomena. V zadnjem desetletju je bilo vzpostavljenih vse več struktur in instrumentov EU za podporo državam članicam pred in med krizo ter po njej.

V Komisiji ima ERCC že osrednjo vlogo v času kriz, naravnih nesreč in nesreč, ki jih povzroči človek. V teh primerih podpira tako institucije EU kot države članice EU. ERCC zagotavlja operativno zmogljivost UCPM 24 ur na dan in 7 dni v tednu, tako na področju pripravljenosti kot odzivanja, ter pomaga državam članicam in EU, kadar se aktivira enotna ureditev za politično odzivanje na krize (IPCR) ali uveljavlja solidarnostna klavzula.

V ESZD različni mehanizmi zagotavljajo usklajen in pravočasen odziv EU na zunanje krize in izredne razmere, ki vplivajo na varnostne interese EU. Med temi mehanizmi Center za krizno odzivanje (CRC) zagotavlja dolžnost skrbnega ravnanja za varnost osebja EU, neprekinjeno delovanje delegacij v kriznih razmerah in podporo državam članicam v primeru konzularne krize. Zagotavlja skladnost in usklajevanje pri zbiranju informacij za situacijsko zavedanje v kriznih razmerah tako, da združuje vse ustrezne službe pod vodstvom visokega predstavnika.

V Svetu IPCC podpira usklajeno odločanje v primeru večjih in kompleksnih kriz. Olajšuje skupno situacijsko zavedanje med državami članicami in institucijami EU ter je v zadnjih letih pokazala prožnost in nadgradljivost.

Večina teh mehanizmov še vedno temelji na samo enem področju politike, krize pa so vse bolj prepletene. Zato je treba zagotoviti boljše usklajevanje obstoječih mehanizmov in instrumentov.

Izboljšanje centralnega in medsektorskega usklajevanja in zmogljivosti odzivanja na krize

EU mora okrepiti krizno usklajevanje na podlagi obstoječih struktur. Mehanizme usklajevanja, kot so IPCC, mehanizem Komisije za notranje krizno usklajevanje ARGUS, ERCC in CRC ESZD, je treba nadgraditi, da se bodo lahko soočili s prihodnjimi izzivi. Z optimizacijo ureditve IPCC bi se izboljšala zmogljivost EU in njenih držav članic za operacionalizacijo solidarnostne klavzule (člen 222 PDEU), hkrati pa bi se poenostavila njena aktivacija.

EU mora še naprej krepiti svoje zmogljivosti za odzivanje in strateške krizne rezerve, vključno z zalogami in sredstvi, ki jih je mogoče uporabiti, da bi odpravila kritično pomanjkanje in

zagotovila hitro odzivanje, tudi na hibridne napade. To vključuje varne komunikacijske kanale in vzpostavitev evropskega kritičnega komunikacijskega sistema.

Prizadevanja za evropski mehanizem civilne obrambe bi morala dodatno podpirati krepitev medsektorskih zmogljivosti za odzivanje. Zunanje delovanje EU mora biti učinkoviteje povezano z zmogljivostmi za notranje odzivanje na krize.

Ključna ukrepa

25) Vzpostavitev vozlišča EU za krizno usklajevanje

Komisija bo vzpostavila vozlišče EU za krizno usklajevanje, ki bo temeljilo na strukturah in strokovnem znanju ERCC. ERCC bo še naprej opravljal svoje naloge civilne zaščite, ki bodo še naprej ključnega pomena pri odzivanju na krize. Njegov cilj je še naprej zagotavljati in dodatno okrepiti podporo državam članicam pri obvladovanju medsektorskih posledic kriz na podlagi okrepljenega načrtovanja ter celovitejše analize in situacijskega zavedanja.

Vozlišče EU za krizno usklajevanje v okviru ERCC bo imelo vlogo tako v okviru Komisije kot pri podpiranju sogovornikov v državah članicah, s poudarkom na napovedovanju in obvladovanju posledic kriz v različnih sektorjih. Da bi zunanje delovanje učinkoviteje povezali z notranjim odzivanjem na krize, se bo vozlišče EU za krizno usklajevanje tesno usklajevalo z ESZD, zlasti s CRC. Brez poseganja v vlogo ESZD bo vozlišče za krizno usklajevanje: (i) delovalo v smeri skupnega razumevanja na vseh ravneh kriz in njihovih posledic za različne sektorje in celotno prebivalstvo; (ii) olajšalo delo v različnih sektorjih z zagotavljanjem podpore za krizno upravljanje vodilnim službam, ne da bi prevzelo sektorske odgovornosti, in (iii) spremljalo splošen odziv na krize ob zagotavljanju stalnih povratnih informacij Svetu, tudi prek IPCR.

26) Okrepitev rescEU – rezerve zmogljivosti za odzivanje na ravni EU

Komisija bo na podlagi uspeha razvoja zmogljivosti za gašenje požarov iz zraka in drugih zmogljivosti rescEU zagotovila vzdrževanje in morebitno povečanje njegovih obstoječih zmogljivosti (gašenje požarov iz zraka, zdravstvo, KBRJ, zatočišča, prevoz, energija). Prav tako bo dokončno vzpostavila evropsko poljsko bolnišnico. Komisija bo skupaj z državami članicami ocenila razširitev teh strateških rezerv na druge vrste zmogljivosti, za katere so bile ugotovljene vrzeli (npr. popravilo kritične infrastrukture, telekomunikacije itd.).

7. ODPORNOST PREK ZUNANJIH PARTNERSTEV

Varnost in odpornost EU in držav članic sta vse bolj prepleteni z varnostjo in odpornostjo naših partnerjev, zlasti partneric v okviru širitve in sosedstva, ki se soočajo s podobnimi svetovnimi krizami in izzivi. Pogosto so tarča hibridnih in drugih sovražnih dejavnosti, vključno z gospodarsko prisilo tujih zlonamernih akterjev, ki poskušajo njihove ranljivosti in odvisnosti uporabiti kot orožje. Sodelovanje z našimi partnerji pri napovedovanju kriz, pripravljanju nanje, njihovem preprečevanju in odzivanju nanje je vzajemno koristno, izraz solidarnosti EU in bistveno za zmanjšanje tveganja kaskadnih učinkov ali učinkov prelivanja kriz, ki izvirajo drugje, za EU.

V vse bolj nestabilnem geopolitičnem okolju in za reševanje svetovnih izzivov, kot so podnebne spremembe in globalno zdravje, bi morale EU in države članice še naprej razvijati in poglobljati prilagojena in vzajemno koristna dvostranska in večstranska partnerstva, med drugim zlasti s krepitvijo sodelovanja z državami kandidatkami za članstvo v EU in sosednjimi državami EU ter podpiranjem teh držav. EU bi morala okrepiti tudi prizadevanja za krepitev učinkovitega multilateralizma, zlasti v Natu in Združenih narodih.

Vključitev odpornosti in pripravljenosti v zunanje delovanje EU

EU bi morala graditi vzajemno odpornost s partnerji, zlasti za boj proti vse večjemu hibridnemu, tujemu manipuliranju z informacijami in vmešavanju ter kibernetiskim grožnjam, in na področjih, kot so: (i) gospodarska varnost, trgovina in naložbe; (ii) odpornost družb, pravne države in institucij; (iii) kulturna dediščina; (iv) zdravstvena varnost in pripravljenost na pandemije; (v) podnebne spremembe in degradacija okolja; (vi) energija; (vii) prevoz in varne dobavne poti; (viii) razvojna in humanitarna pomoč¹⁴ ter (ix) zmanjševanje tveganja nesreč, pripravljenost na nesreče in preventivno ukrepanje. Da bi okrepili odpornost na svetovni ravni, bi morali biti ukrepi EU usklajeni s cilji Združenih narodov za trajnostni razvoj in podpirati Sendajski okvir Združenih narodov (ZN) za zmanjševanje tveganja nesreč.

Ključni ukrepi

27) Spodbujanje vzajemne odpornosti z državami kandidatkami

EU bo spodbujala vzajemno odpornost z državami kandidatkami, tudi z njihovo vključitvijo v ustrezne pobude EU za pripravljenost in okvir EU za krizno upravljanje, in sicer v okviru širitvene politike ter v skladu s procesom njihovega postopnega vključevanja. EU bo okrepila sodelovanje s temi državami na področjih pripravljenosti, odpornosti in kriznega upravljanja, varnosti in obrambe, zlasti v boju proti hibridnim grožnjam, grožnjam FIMI in kibernetiskim grožnjam.

28) Vključitev pripravljenosti in odpornosti v dvostranska partnerstva in večstranske institucije

EU bo uporabila instrumente, kot so partnerstva na področju varnosti in obrambe ter misije in operacije skupne varnostne in obrambne politike, da bi okrepila sodelovanje s ključnimi partnerskimi državami in družbami na področju pripravljenosti in odpornosti. EU mora pregledati in okrepiti svoje mreže za krizno komuniciranje s temi partnericami po vsem svetu, da bi jih podprla pri odzivanju na zapletene krize in izredne razmere.

Okrepilo se bo večstransko sodelovanje z mednarodnimi organizacijami in regionalnimi partnerji, zlasti z ZN in njihovimi agencijami. Sodelovanje z ZN bo vključevalo podporo ohranjanju in utrjevanju miru, preprečevanju konfliktov, stabilizaciji ter okrevanju po konfliktih kot sredstvu za krepitev odpornosti v skladu s skupnimi prednostnimi nalogami EU in ZN za obdobje 2025–2027. Poleg tega bo EU še naprej krepila pripravljenost z razvojno in humanitarno pomočjo kot ključni element za povečanje odpornosti najranljivejšega prebivalstva in odpravo temeljnih vzrokov nestabilnosti.

29) Vključitev pripravljenosti in odpornosti v sodelovanje z Natom

Pripravljenost in odpornost bosta vključeni v strukturirane dialoge med EU in Natom, vzajemno medsebojno poročanje ter usposabljanje. Posebna pozornost bo namenjena vojaški mobilnosti, podnebjju in varnosti, nastajajočim prelomnim tehnologijam, kibernetickemu področju, vesolju in obrambni industriji. Za obravnavanje pripravljenosti in odpornosti se bodo uporabljale izmenjave osebja na področju hibridnega in tujega manipuliranja z informacijami in vmešavanja, pomorske varnosti, operativnega sodelovanja ter krepitev zmogljivosti za partnerje.

30) Razvoj vzajemne odpornosti z zunanjimi ekonomskimi in razvojnimi politikami

---

¹⁴ Ob polnem spoštovanju njenega posebnega mandata, zlasti mednarodnih humanitarnih načel in mednarodnega humanitarnega prava.

EU bo s svojimi zunanjimi ekonomskimi in razvojnimi politikami razvijala vzajemno odpornost s partnerji in zmanjšala prevelike odvisnosti. To bo podprto s ključnimi pobudami, kot so strategija Global Gateway, Instrument za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje (NDICI – Globalna Evropa), instrument za predpristopno pomoč III in prihodnji novi pakt za Sredozemlje. K tem prizadevanjem bo prispevala tudi diverzifikacija in krepitev povezovanja dobavnih in vrednostnih verig v partnerskih državah s sporazumi o prosti trgovini, partnerstvi za čisto trgovino in naložbe, strateškimi partnerstvi za surovine in digitalnimi partnerstvi.

ZAKLJUČEK IN NADALJNJE UKREPANJE

Ob vse večjih tveganjih, ki jih povzroči človek, in naravnih tveganjih ter vse slabših varnostnih obetih za Evropo je nujno, da EU in njene države članice okrepijo pripravljenost. Čeprav države članice ostajajo glavni akterji na področju civilne zaščite, pripravljenosti in odzivanja na krize, je v strategiji določena vizija unije pripravljenosti, pri kateri bo podpora EU dopolnjevala nacionalna prizadevanja. Skupaj bomo učinkovitejši, prožnejši, z jasnimi odgovornostmi, močnejši pri napovedovanju in odzivanju v vseh zadevnih sektorjih. Prilagodljiva orodja bodo državam članicam pomagala pri odzivanju na nepričakovane izredne razmere. Prizadevanja za unijo pripravljenosti bodo prispevala tudi k temu, da bo EU postala bolj vključujoča, konkurenčna in uspešna. Tako bi lahko Evropa izkoristila vse prednosti obsega in učinkovitosti skupnega delovanja na ravni Unije.

Izvajanje strategije se bo redno spremljalo. Posodobitve se bodo redno posredovale Svetu in Evropskemu parlamentu za spremljanje napredka pri izvajanju.

Hkrati Komisija poziva Svet in Evropski parlament, naj sodelujeta s Komisijo in visokim predstavnikom pri strategiji in ukrepih iz akcijskega načrta ter pri njihovem uresničevanju.

Skupaj lahko zgradimo bolj varno, odporno in zaščiteno Evropo.